

A AUKERATIK ETA B AUKERATIK HAUTA DITZAKEZU GALDERAK, ATAL BAKOITZEAN ADIERAZTEN DEN BEZALA

A aukera

Sudur gorriaren xarma

- 1 Ume guztiek izaten dute gogoko pailazoren bat, pailazoek haurrak alaitzeko dohain¹ berezia dute eta. Bikote edo 1
hirukote ezagun asko izan dira, baina azken urteotan *Pirritx*, *Porrotx* eta *Marimotots* ditugu ezagunenaren artean.
- 5 Belaunaldi guztietako haurrek izaten dituzte gogoko pailazoak. Garai batean oso ezagunak ziren *Kixki*, *Mixki* eta 5
Kaxkamelon, *Koko*, *Moko* eta *Flax*, *Txirri*, *Mirri* eta *Txiribiton*, *Poxpolo* eta *Mokolo*, *Takolo*, *Pirritx* eta *Porrotx*...
Gaur egun honako hirukotea da ospetsuenetakoa: *Pirritx*, *Porrotx* eta *Marimotots*.
- 10 Joxe Mari Agirretxe lasarte-oriarrak urte asko daramatza “Porrotx” pailazoaren azalean jartzen. Egun batean 10
pailazoz jantzi zen lehenengo aldiz; ondoren, bere pailazo-lana “amets, ogibide eta bizimodu” bilakatu zen. Bide
hori ez zuen antzerkitik egin, aktibismotik eta euskaltzaletasunetik baizik. Izan ere, jaioterriko Michelin fabrikara
langile erdaldun asko heldu zen eta horrek aldaketa handia ekarri zuen Lasarte-Oriara: herri txiki euskalduna
izatek, nagusiki erdalduna izatera pasatu zen. Agirretxek berak 16 bat urterekin euskaltegian eman zuen izena, 10
eta Lasarte-Oria *Berreuskaldundu Dezagun* euskara-taldean parte hartzen hasi zen. Olentzeroren jaialdia
prestatzen hasi ziren, “euskara zerbait alaia eta dibertigarria” zela erakutsi nahi zitelako herriko haurrei, eta
ukitu² “ganberroagoa” emateko pailazoz jantzi zen. Hori izan zen bere pailazo-ibilbidearen hasiera. Jaialdiak
lotzen joan ziren, eta, hala, ia 35 urte igaro dira.
- 15 Pailazo-lanbiderako prestatu egin behar zutela ohartuta, antzerkigintza-ikastaroak egin zituzten. Laster 15
konturatu ziren haurrentzat eredu zirela; izan ere, sudurrean bolatxo gorria jarri ondoren, haiek egiten eta esaten
zutena errepikatzen zuten umeek. Hortaz, balioak lantzea erabaki zuten, “sudur gorritik edozein gai landu ahal
baita, alaia, gogorra edo bestelakoa”, zehaztu du Agirretxek. Hala, honako gai hauek beraien ikuskizunen ardatz
izan dira: baserria eta basoa, generoa, ama-lurra, familia-ereduak, minbizia³, euskara edota heriotza. Aipatutako 15
gai horiek garrantzi handikoak dira, zeren eta haurren interesekoak baitira. Maisu eta maistrei haurren heziketan 20
laguntzeko “Irrien Lagunak” eta “Bizipoza elkarte” taldeak sortu zituzten, eta beren leloa haxe izan da beti:
“Txikiak izanik ere, elkartuta indartsu sentitzen gara”.

HABE Ikasbil aldizkari digitala, 2021/11/26 (MOLDATUA)

(1) *dohai*: don, cualidad. (2) *ukitu*: toque. (3) *minbizia*: cáncer.

GALDERAK (OHARRA: Parentesi arteko zenbakiak zein lerrotan dagoen adierazten du)

- **A1. ATALA** (3 GALDERA AUKERATU HAUEN ARTEAN: A1.1., A1.2., A1.3., B1.1., B1.2 eta B1.3)
 - A1.1.- Eman hitz hauen kasua eta numeroa: *haurrek* (3), *pailazoaren* (6), *euskaltegian* (10), *gorritik* (17), *maistrei* (20). (1 puntu)
 - A1.2.- Testuinguruan egokia den sinonimo bat eman: *haurrak* (1), *asko* (2), *ondoren* (7), *basoa* (19), *lagunak* (21). (1. puntu)
 - A1.3.- Berridatzi mendeko perpaus hauek (1 puntu):
 - “pailazoek haurrak alaitzeko dohain berezia dute eta” (1) (_____ bait- _____)
 - “dibertigarria zela erakutsi nahi zitelako” (12) (_____ -eta)
 - “sudur gorritik edozein gai landu ahal baita” (17-18) (_____ -e)lako)
 - “Aipatutako gai horiek garrantzi handikoak dira” (19-20) (_____ -e)n _____)
 - “zeren eta haurren interesekoak baitira” (20) (Zeren eta... _____ -n)
- **A2. ATALA** (3 GALDERA AUKERATU HAUEN ARTEAN: A2.1., A2.2., A2.3., B2.1., B2.2. eta B2.3)
 - A2.1.- Testuaren ulermena. Izan al dira beti *Pirritx*, *Porrotx* eta *Marimotots* pailazorik ezagunenak? Izan al dira beste batzuk? Azaldu zure erantzuna. (1 puntu)
 - A2.2.- Testuaren ulermena. Zergatik hasi ziren Agirretxe eta bere lagunak Olentzeroren jaialdia prestatzen? (1 puntu)
 - A2.3.- Testuaren ulermena. Zer-nolako gaiak izan dira *Pirritx*, *Porrotx* eta *Marimotots* pailazoen ikuskizunen ardatz? (1 puntu)
- **A3. ATALA** (GALDERA 1 AUKERATU BI HAUEN ARTEAN: A3.1 eta B3.1)
 - A3.1. Idatzi testuari edota gaiari buruz gutxienez 150 hitz. (4 puntu).

3 galdera aukeratu sei hauen artean

**A1.1. B1.1. A1.2.
B1.2. A1.3. B1.3.**

3 galdera aukeratu sei hauen artean

**A2.1. B2.1. A2.2.
B2.2. A2.3. B2.3.**

Galdera 1 aukeratu bi hauen artean

A3.1 B3.1.

B Aukera

Nola jakiten dugu zer eguraldi egingo duen?

Nola jantzi, zer egin asteburuan, nora joan oporretara... Egunerokoan, erabaki asko hartzen ditugu eguraldiagatik eta erabakitakoa oso ezberdina izan daiteke eguraldi ona edo txarra egiten badu.

Euskal Herrian eguraldia oso aldakorra¹ da, eta egunetik egunera aldaketa handiak izaten ditugu. Eta gure umorean ere eragiten du: eguzkia badago, pozik irteten gara kalera; euria egiten badu, aldiz, tristeago igarotzen dugu eguna. Beraz, eguraldia, garrantzitsua da guretzat. Baina nola jakiten dugu zer eguraldi egingo duen? Telebistaren bidez? Irratian entzuten dugulako? Ala Interneten begiratuta?

June Ansoleaga (Sopela, 1987) ETB1eko *Eguraldia* saioaren aurkezlea da. Asteburuetako eguraldiaren iragarpena egiten du. Aurkezleak esan digun bezala: "Lau urte egin nituen albistegietan² lanean, eta kasualitatez etorri zitzaidan *Eguraldia* aurkezteko aukera. Erronka³ bat izan zen, ez bainuen aurkezle izateko asmoa, eta, hasiera batean beldur pixka bat ematen bazidan ere, gaur egun oso pozik nago, eta nire ametsetakoa lana da".

Ansoleagaren iritziz, euskaldunok obsesio-pixka bat dugu eguraldiarekin: "Euskal Herriak lotura handia du itsasoarekin, abeltzaintzarekin⁴ eta nekazaritzarekin⁵. Gainera, eguraldia asko aldatzen da kostaldetik hegoaldera, eta Nafarroan eta Bizkaian ez du inoiz eguraldi bera egiten. Ez hori bakarrik, egunetik egunera ere aldaketa handiak izaten ditugu. Horregatik, interes handia sortzen du".

Eguraldiaren iragarpena⁶ ezagutzeko bide asko ditugu. "Nekazariak eta abeltzainek, adibidez, zerura begiratzen dute, bihar zer eguraldi egingo duen jakiteko. Gazteek, ordea, Internet edo sare sozialetan kontsultaturiko datuei esker, eta mugikorrerako aplikazioak ere jaisten dituzte. Beste batzuek, aldiz, nahiago dute telebistan ikusi, informazio gehiago ematen dugulako". Ansoleagaren ustez, pertsona bakoitzak bere ohitura du.

Hala ere, adineko pertsona askok zeruaren aldaketak edo *tenporak* erabiltzen jarraitzen dute, modu berriagoak badauden arren. Urtaro-aldaketen aurretik izaten dira (martxoan, ekainean, irailean eta abenduan), eta hurrengo hiru hilabeteetan egingo duen eguraldia zehazten dute. "Ez dute oinarri zientifikorik. Ohiturekin zerikusia dute, eta ezin dira iragarpen zehatz bat egiteko erabili. Hala ere, jende askok jarraitzen ditu, eta *tenporak* iristen direnean guk ere aipatzen ditugu, badakigulako gure ikusleentzat, edo askorentzat behintzat, garrantzi handikoak direla", azaldu du Ansoleagak.

HABE Ikasbil aldizkari digitala, 2016/02/03 (MOLDATUA)

(1) *aldakorra*: cambiante, inestable. (2) *albistegietan*: informativos. (3) *erronka*: reto. (4) *abeltzaintza*: ganadería. (5) *nekazaritza*: agricultura, labranza. (6) *iragarpena*: pronóstico, predicción.

GALDERAK (OHARRA: Parentesi arteko zenbakiak zein lerrotan dagoen adierazten du)

• **B1. ATALA** (3 GALDERA AUKERATU HAUEK HAUEN ARTEAN: A1.1., A1.2., A1.3., B1.1., B1.2 eta B1.3)

B1.1.- Eman hitz hauen kasua eta numeroa: *Asteburuetako* (7), *Aurkezleak* (8), *eguraldiarekin* (11), *hegoaldera* (13), *ikusleentzat* (23). (1 puntu)

B1.2.- Testuingurua kontuan hartuz hitz hauen sinonimoa eman: *Nola* (1), *pozik* (4), *kalera* (4), *iritziz* (11), *iristen* (23). (1 puntu)

B1.3.- Berridatzi esaldi hauek (1 puntu):

- "erabakitakoa oso ezberdina izan daiteke" (2) (_____ -(r)ikoa _____).
- "beldur pixka bat ematen bazidan ere" (10) (Nahiz eta _____ -(e)n).
- "sare sozialetan kontsultaturiko datuei esker" (16-17) (_____ -(e)n _____).
- "informazio gehiago ematen dugulako" (18) (Zeren eta _____ -(e)n).
- "modu berriagoak badauden arren" (19-20) (Nahiz eta _____).

• **B2. ATALA** (3 GALDERA AUKERATU HAUEK HAUEN ARTEAN: A2.1., A2.2., A2.3., B2.1., B2.2. eta B2.3)

B2.1.- Testuaren ulermena. Nola eragiten du eguraldiak gure umorean? (1 puntu)

B2.2.- Testuaren ulermena. Zergatik esaten du June Ansoleagak *Eguraldia* aurkeztea erronka bat izan zela? (1 puntu)

B2.3.- Testuaren ulermena. Tenporek oinarri zientifikorik ez badute, zergatik aipatzen dituzte eguraldi saioetan? (1 puntu)

• **B3. ATALA** (GALDERA 1 AUKERATU BI HAUEK HAUEN ARTEAN: A3.1 eta B3.1)

B3.1. Idatzi testuari edota gaiari buruz gutxienez 150 hitz. (4 puntu).

3 galdera aukeratu
sei hauen artean

A1.1. B1.1. A1.2.
B1.2. A1.3. B1.3.

3 galdera aukeratu
sei hauen artean

A2.1. B2.1. A2.2.
B2.2. A2.3. B2.3.

Galdera 1 aukeratu
bi hauen artean

A3.1 B3.1.